

לולב הגזול פרק שלישי סוכה

לד.

עין משפט גזר מצוה

ב א מיי פ"ג מהלכות
שמיטה ויובל הלכה ה
סנה לאוין רסו:
ב א מיי פ"ג מהלכות
לולב הלכה כ סנה
שס וז"ל טור א"ח סימן
מקדש:
ג א מיי פ"ג מהלכות
תמידין ומסופין הל'
ו סנה עשין רה:
ג א מיי פ"ג מהל'
לולב הל' ג ד סנה
עשין מד טו"ש א"ח סי'
מנזח סעיף א:
ו [מיי פ"ג מהל' שמיטה
הל' יב ופ"כ מהל' מכירה
הל' טו טו"ש ע"ד י"ד ס"ח
סני"ח טו"ש ח"מ סי'
רעד סעי' יג:]

ואחת למקדש. תימה דכיון דלית ליה הלכתא אימא אף בגבולין למדי מקדש כמיב בקרא:

ורבנן למקדש מנא אהו. הכי נמי מזי למיזעי לאבא שאול של צעל ושל הרים מנא ליה ושמה לית ליה ולית ליה נמי

הא דדרשי רבנן לקמן ערבי נחל שמים אלא סבר ליה כרבי עקיבא דאמר הדס אחד וערבה אחת ואין הלכה כר"ע כדמוכח לקמן ולפי זה צריך ליזהר שלא ליטול ערבה ללולב אלא גזילה על הנחל דשמי דרשות לא דרשין מערבי כדדרשין לקמן וכדדרשין הכא וכל הני תנאי דהכא ולקמן מתניא גבי הדדי דרשות כהני משמע דמר דריש ליה הכי ומר דריש ליה הכי:

קנה ש"ה בו. כיון דפירש סימני ערבה הו' סגי אלא להכשיר אף שאין בו ג' סימנים אלו כגון חילפא גילא לפיכך קתני סימני לפניה למימר דוקא הני:

בית הכסות. סוף הכנס שקורין פנלא והוא עשוי ככובע וככוס ותניא מחט שנמלאת צבועי בית הכסות מלד אחד ו' ולא יקב נקב מפולש כשרה שעור סותמו ומגין

משני דדין שהנקב מפולש טרפה וזלמותו שקורין עכשיו בית הכסות אין חילוק להכשיר מפני שדופנו דק והוא היה רגיל לקרות הוצילא כך פי' בקונט' ואם תמלא לומר דאין סברא שיהא טרפה הואיל ולא יקב אלא חצי העור מליין למימר דולו יקב וחיישין שמא הצבאי כי היכי דחייש צריש אלו טרפות (חולין דף מ"ג):

גבי י"ב לו קון צוטט למאן דחייש לספק דרוסה והא דתנא הסם הסם וצית הכסות שניקבו לתוך דמשמע דצעיין נקב מפולש לאו דוקא לתוך מפולש אלא כלומר כלפי חוץ לאפקוי נקבו זה לתוך זה והא דקא אמרין דצעיין בית הכסות מלד אחד כשרה צריך לפרש אותו ד' מצפנים כלפי הרעי דאי ד' חיוין שלפני חלל הגוף אפי' לא יקב כלל אלא שנמלאת מחט בחלל הגוף טרפה דאמרין נקובי נקב ואתאי ואין נראה לר"י לומר שמהא טרפה בלא נקב אלא חצי העור של המסס נמי מלד אחד כשרה והא דנקט עובי בית הכסות רבותא קמ"ל אע"פ שניקב עור אחד שלם אפי' כשרה עד שניקבו שניהם ואידי דנקט מלד אחד

כשרה נקט נמי משני דדין טריפה חף על פי דמילתא דפשיטא היא אי נמי ס"ד משני דדין דניקבו שמי העורות כשרה לפי שזכר ע"ג המסס ומדובק עם צטומן ומגין שלא יא' הרעי מידי דהוא החלולת שניקבה וירכיס מעמידות אותה והא דנקבא מינה הכא במאי דאישתמי שמייהו היינו נפקותא דלא מטעה מה שאמר מלד אחד כשרה היינו דהוצילא דהיינו המסס שקורין עכשיו בית הכסות אכל מה שקורין אחד טרפה הואיל ויקב עור שלם וכן שלא נטעה נמי במשני דדין טרפה דהוי צמה שקורין עכשיו בית הכסות דהוא המסס אכל מה שקורין עכשיו הוצילא דהוא מה שהיו קוראין תחלה בית הכסות אפי' משני דדין כשרה כחלולת שניקבה וירכיס מעמידות אותה:

כפי בית יד שלה. מסר היא מגירה שקורין שיג"ה ופגימותיה הולכות נוכחו ולהם שני עוקצין אחד מכאן ואחד מכאן כפגימות סכין: ה"ג משכחה לה בחילפא גילא. ולא גרס ומשכחת לה. חילפא גילא מין ערבה כשרה היא ופיה דומה למגל אכל שאר ערבה פיה חלק: חילפא ערבסא. לאו היינו חילפא גילא אלא לפניה ועכשיו נשתנית משמה וקורין לה ערבה: שיפורא. כפוף: הוצורא. פשוטה ואינה של איל: פפורא. פפורא. האחת גדולה והאחת קטנה ושם היו רגילין לקרות לגדולה חלק קטנה ושל קטנה לגדולה: אף אני אומר. אף אני יש צידי עוד אחד שנתחלף שמה: הוצילא. צנפיי"ל: בית הכסות. סוף הכנס שקורין פנלא והוא עשוי ככובע וככוס ודופנו סביב (שפה) לו עבה כשמי דפנות ותניא (חולין דף ג:) מחט שנמלאת צבועי בית הכסות מלד אחד תחובה צבועי ולא יקב נקב מפולש כשרה שעור סותמו ומגין משני דדין שהנקב מפולש עריפה וזלמותו שקורין עכשיו בית הכסות אין חילוק להכשיר מפני שדופנו דק והוא היה רגיל לקרות הוצילא:

אבא שאול אומר. ערבי דאמר קרא לא להכשיר של צעל בא אלא ללמדך שצריך שמי מצות של ערבה אחת לאגדה בלולב ואחת למקדש להקיף את המזבח כדאמרין לקמן בפרק לולב וערבה (דף מה):

ורבנן. דדרשי ערבי להכשיר של צעל ושל הרים למקדש מנא להו:

ערב נטיעות ערבה ומוקד המים הלכה למשה מסיני. אלו שלשה נשאלו צבית המדרש מנין להם מן המורה והשיבו שלכה למשה מסיני הם ושמע השומע וגרסם כסדר ששמע וכן שיעורים וחליצין ומחליצין (לעיל דף ה): שמען השומע וסדרן כסדר ששמען וכן בכל מקום: **ערב נטיעות**. משנה היא בסדר זרעים (שביעית פ"א מ"ו) עשר נטיעות המפחות בתוך בית סאה שאין צין זו לזו אלא כמה שיש צין זו לתצרתה ומפסו צית סאה שהוא ג' אמה על ג' אמה מפוחות לאורך ורוחב צוה מורשין כל בית סאה צבילין ערב שביעית עד ר"ה אע"פ שמזוה מן המורה להוסיף מחול על הקדש כדנפקא לן מנצחיה וצקציר תשבות חריש של ערב צביעת הנכנס לרשיעית ואסור לתרום שלשים יום לפני ר"ה כדלמרי' בשמעתא קמייא דמועד קטן (דף ג.) מקראי דנטיעות נאמר למשה מסיני שמתר לתרום תחתיהם עד ר"ה כדי שלא יבשו ואם עשר הן ומפוחות כהלכתן בתוך בית סאה נאמר למשה שיוקטן צבית סאה כולה ומותר לתרום את כולן צבילין אכל אם אינם עשר או שאינן מפוחות כהלכתן חורש תחת כל אחת ואחת כשיעור ייקתה לפי חשבון עשר לבית סאה. וצבילנות וקנים נאסר ל' יום לפני ר"ה כדלמרי' במועד קטן (ס"ג ל"ו) ישמעאל מהלכתא ולר"ע מקראי ונחמיה עשו סייג לתורה ואסרו צבית הלצן מפסח ואילין וצבית צבילין צוקנים מערכת ואילין ואמרו צוקנים מפני שיוקטן הרבה שלם צבילנות (ממטע עשרה) לבית סאה הרי אלו מצטרפים וחורשים כל בית סאה צבילין עד עזרת לפי שכולו צריך להן ויזתה ממורת שדה לצן ונעשית שדה אילין ואם אינם שלם חורש לכל אחד תחתיה לפי חשבון עד עזרת והשאר אסור מפסח ואילין: **ערבה**. למקדש דאילו ערבה ללולב מקרא נפקא: **וגיסוד המים**. לתמידין של שחר צבעת ימי החג כדלמרי' לקמן בפרק

לולב וערבה (דף מה). והתם מפרש יין וכל קרבנות כל ימות השנה אין נסכיהם אלא יין חוץ מן החג צמית של שחר שצריך שני ניסוכין: **מאי קראה**. דלפניה לגריותא ולא מינא דערבה היא דנרבייה מערבי מכל מקום: **קח על מים רבים לפניה** ליה ר' אבהו אותו שנשרש ואחוז על מים רבים נעשה לפניה אלא גריותא היא דצמיתה נאמר ציחוקאל: **א"ר אבהו** גרסינן. ולא גרסינן אלא ולא לפרושי טעמא דמתני' אלא מלתא צאפי נפשה היא הואיל ואיירי בקרא פרשיה:

ואיכא דמתני להאי קרא אמתי. דתנא דמתני' גופיה אייתה צמתני' ולא ר' ירמיה וכן אתקפתא דאבי מתני לה בר' ירמיה ותיוראל דא"כ מאי שמו מתנו לה בלא גברא: **קנה שלה**. עץ שלה: **ופיה חלק**. חודן של עלין חלק ואינו עשוי פגימות פגימות: **והסניא דומה למגל כשר**. מגל קציר פגימותיה כולן נוטות ללד אחד עוקמות הולכות נוכחו ולהם שני עוקצין אחד מכאן ואחד מכאן כפגימות סכין: ה"ג משכחה לה בחילפא גילא. ולא גרס ומשכחת לה. חילפא גילא מין ערבה כשרה היא ופיה דומה למגל אכל שאר ערבה פיה חלק: חילפא ערבסא. לאו היינו חילפא גילא אלא לפניה ועכשיו נשתנית משמה וקורין לה ערבה: שיפורא. כפוף: הוצורא. פשוטה ואינה של איל: פפורא. פפורא. האחת גדולה והאחת קטנה ושם היו רגילין לקרות לגדולה חלק קטנה ושל קטנה לגדולה: אף אני אומר. אף אני יש צידי עוד אחד שנתחלף שמה: הוצילא. צנפיי"ל: בית הכסות. סוף הכנס שקורין פנלא והוא עשוי ככובע וככוס ודופנו סביב (שפה) לו עבה כשמי דפנות ותניא (חולין דף ג:) מחט שנמלאת צבועי בית הכסות מלד אחד תחובה צבועי ולא יקב נקב מפולש כשרה שעור סותמו ומגין משני דדין שהנקב מפולש עריפה וזלמותו שקורין עכשיו בית הכסות אין חילוק להכשיר מפני שדופנו דק והוא היה רגיל לקרות הוצילא:

לשופר של ראש השנה. אין תוקפין אלא בלוחו ששם הארץ קורין הלוחות, והוא שופר, או אם בא עם הארץ לשלול כמה יתקע, ואמרו לו בתלמוד (שבת מ"ד). מתורא. ממחילא. הו' קורין לגדול פתורא ולקטנה פתורא ועכשיו נשמו (שם). אף אני נשמו. להוסיף חריש על חריש. חקדל לומר שגם זה נשמה (שם). בי כסי הרביליא. ומחילה היו קורין להמסס הוצילא ולפי הכסות צי כסי, ועכשיו נשמו. המסס הוא הפסח לבית הכסות עשוי סגלגל כמין כדור ונחמו קליפות פגימות הרבה כגלגל של ריחיים מוקד. בית הכסות ודופנו דק המסס שקורין פנלא"ל יום צו עובי שקורין דובלון ומטו עשוי כמין כות. עובי בית הכסות, דופן כפולה ודוקין הפסלים זה כזה בשומן (שם). למחט הנמצא בעובי בית הכסות. מקום יש בראש הכנס מן המסס קרוי בית הכסות, שהוא עין כוס ויש על כסיו שפתו עובי שני כפלים כפולים ודוקין ובלע"ז רודובלין, ומלא מחט תחובה בלוחו עובי ומתוך עובי אפשר לה שלא נקתה טלה (כחובות עו: וכע"ז חולין ס"ט).

א) [לקמן מד. מוספתא פ"ג ה"ב:] ב) לקמן מד. שמיטה ג. מ"ק ג: ע"ש זבחים ק"ג: א) [מוספתא פ"ב ה"ב:] ד) [לעיל ג.] ה) שבת לו. ע"ש, ו) כמכות עו: חולין מה: נ"ג: (י) נ"ס ע"ש, ח) ר"מ מ"ו, ט) כסי' תחוב צבועי ולא כ"י.

תורה אור השלם

1. ויחזק מרע הארץ ויחברו בשרה ירע קח על מים רבים צפצפה שמו: יחזקאל ז' ה

גליון הש"ס

גמרא ערבי שתיים אחת ללולב. ע"י לקמן דף מג ע"ב מוס' ד"ה והביאו הרף מה ע"ב מוס' ד"ה א"י ללולב:

מוסף רש"י

לשופר של ראש השנה. אין תוקפין אלא בלוחו ששם הארץ קורין הלוחות, והוא שופר, או אם בא עם הארץ לשלול כמה יתקע, ואמרו לו בתלמוד (שבת מ"ד). מתורא. ממחילא. הו' קורין לגדול פתורא ולקטנה פתורא ועכשיו נשמו (שם). אף אני נשמו. להוסיף חריש על חריש. חקדל לומר שגם זה נשמה (שם). בי כסי הרביליא. ומחילה היו קורין להמסס הוצילא ולפי הכסות צי כסי, ועכשיו נשמו. המסס הוא הפסח לבית הכסות עשוי סגלגל כמין כדור ונחמו קליפות פגימות הרבה כגלגל של ריחיים מוקד. בית הכסות ודופנו דק המסס שקורין פנלא"ל יום צו עובי שקורין דובלון ומטו עשוי כמין כות. עובי בית הכסות, דופן כפולה ודוקין הפסלים זה כזה בשומן (שם). למחט הנמצא בעובי בית הכסות. מקום יש בראש הכנס מן המסס קרוי בית הכסות, שהוא עין כוס ויש על כסיו שפתו עובי שני כפלים כפולים ודוקין ובלע"ז רודובלין, ומלא מחט תחובה בלוחו עובי ומתוך עובי אפשר לה שלא נקתה טלה (כחובות עו: וכע"ז חולין ס"ט).

א) נכלה דמקדש דגבני רבתי וז"ל א"ר חזקיה תנא תנא מילי אשמו שמייהו חילפא היא ערבסא וכן שופר הלוחות וכו'.